

FENOMEN PREKOOCEANSKE LANČANE MIGRACIJE I LOKALNI/REGIONALNI IDENTITETI

Rebeka MESARIĆ ŽABČIĆ

Uvod

Pojam migracija označava svaku promjenu mjesta boravka pojedinca ili manjih i većih grupa/skupina ljudi, a lančane migracije su jedan od njezinih značajnijih podtipova.

Nacionalno geografsko društvo definira lančanu/e migraciju/e kao migracije obitelji ili definirane skupine ljudi. Prema spoznajama nacionalnog geografskog društva, lančana migracija počinje obično tako da jedan član obitelji šalje financijska sredstva ostalim članovima obitelji kako bi i oni emigrirali u novu sredinu. Istodobno dolazi do grupiranja ljudi iz određenog kraja, malih gradova, lokalnih ili regionalnih područja, koji se lančanom migracijom iseljavaju u novo područje koje su prije naselili njihovi rođaci, susjedi, sugrađani, sumještani i sl.

Lančana migracija je proces koji u početku ovisi o malom broju pionira, osoba koje su učinile prvi korak u osnivanju »novog doma u novom mjestu« te su o njemu na različite načine slali pozitivne informacije u područje podrijetla, što posljedično potiče daljnju emigraciju stanovništva s područja podrijetla u »novo mjesto«.

U ovom će se radu lančana migracija promatrati u okviru pojedinih migracijskih sistema kao osnova za razumijevanje njihovih tokova, veličine i smjera. Pristup proučavanja i pažnja usmjereni su na lančanu migraciju hrvatskih iseljenika u kontekstu njezina utjecaja na očuvanje lokalnog/regionalnog identiteta te na izdvojene primjere lančane migracije karakteristične za Sjedinjene Američke Države s obzirom na to da ondje postoje brojne etničke grupe/skupine doseljene lančanom migracijom tijekom određenih razdoblja iseljavanja, a koje su u velikom broju ovisile upravo o mnogim zakonskim odredbama, aktima i sl. i koji se velikim dijelom spominju poslije i u radu.

Primjeri lančanih migracija u Sjedinjenim Američkim Državama

Lančane migracije postaju masovniji pokret pokretanjem malih društvenih mreža migracija čemu svjedoči i niz primjera iz prakse. Lančana je migracija sve-

obuhvatna tema mnogih imigracijskih iskustava u američkoj povijesti. Mnoge su etničke grupe tijekom povijesti lančanom migracijom emigrirale u Sjedinjene Američke Države. Tijekom 19. i 20. stoljeća najbrojniji su bili Talijani, Grci, Poljaci, Hrvati, a u kasnijoj fazi Kinezi, Meksikanci itd. Dolaskom na novi kontinent te etničke skupine stvaraju društvene mreže migracija. Zbog različitih *push* i *pull* faktora na Starom kontinentu tijekom 19. i 20. stoljeća, migranti iz mnogih zemalja kreću prema Sjedinjenim Američkim Državama u potrazi za poslom. Nakon nekog vremena i uštedene određene svote novca, novopridošli useljenici zbog velike udaljenosti od matične zemlje počinju tražiti načine da dovedu svoje obitelji, rodbinu, prijatelje, poznanike, zemljake što za posljedicu ima stvaranje lančane/ih migracije/a.

Talijanski slučaj

U kriznim godinama 19. i 20. stoljeća Talijani su lančanom migracijom stigli u Sjedinjene Američke Države i ondje pronašli posao. Mreže informacijama i novcem stvarane u domovini poticale su stalne lančane migracije iz Italije prema Sjedinjenim Američkim Državama. Lančana migracija Talijana razlikuje se od one drugih etničkih grupa/skupina jer su u početku emigrirali isključivo muškarci, i to radi posla. Namjera im je bila vratiti se u Italiju nakon određenog vremena, no zbog udaljenosti domovine obitelji su se postupno spojile te su, u konačnici, i žene lančanom migracijom došle u Sjedinjene Američke Države. Posrednici u spajanju obitelji u nekim su slučajevima bile specijalizirane tvrtke ili etnički posrednici (za talijanske migrante tzv. *padroni*).

Meksički slučaj

Zanimljiv je i slučaj lančane migracije meksičkih radnika u Sjedinjene Američke Države. Program *Bracero* niz je zakona, diplomatskih ugovora i diplomatskih nota Sjedinjenih Američkih Država i Meksika iz kolovoza 1942. godine vezanih uz ugovorni uvoz radnika iz Meksika na privremeni rad u SAD. (Više informacija dostupno je na: <http://www.farmworkers.org/bracerop.html>.)

Zakonodavstvo i lančane migracije u Sjedinjenim Američkim Državama

Kvota useljavanja utjecale su na lančane migracije. Politika spajanja migrantskih obitelji u SAD-u pravno je poslužila lančanoj migraciji kroz postojanje različitih vrsta viza. Ako je useljenik postao američki državljanin, *on* ili *ona* mogao je dobiti »vizu bez kvote« za više članova obitelji. Zakon o imigraciji iz 1924. godine »otvara vrata« lančanim migracijama iz cijele zapadne hemisfere, no istodobno ograničava broj useljenika određujući kvote za svaki narod na temelju njegove

zastupljenosti u prethodnom popisu stanovništva SAD-a. Svake je godine State Department dijelio ograničen broj viza. Hart-Cellerovim zakonom iz 1965. godine potiče se spajanje obitelji i određuje da 74 posto viza mora biti izdano u tu svrhu. Navedene mogućnosti potaknule su nove lančane migracije i useljavanje u Sjedinjene Američke Države. (Više informacija dostupno je na: <http://www.uscis.gov/portal/site/uscis>.)

Kao posljedica lančane/ih migracije/a diljem Sjedinjenih Američkih Država stvorene su etničke enklave — primjerice Kleindeutschland, Little Italy, China Town itd.

Primjeri hrvatskog fenomena lančanih migracija

U središtu je analize ovoga rada prekoceanska lančana migracija Hrvata, tj. iseljavanje osoba iz istog područja i njihovo skupno doseljavanje u drugo područje. Migranti pioniri nakon određenog vremena omogućuju migraciju obitelji, rođaka, prijatelja, poznanika, zemljaka, bilo slanjem financijskih sredstava ili osiguravanjem smještaja i sl., jer uviđaju da je ekonomski isplativije dovesti cijelu obitelj nego ih redovito posjećivati što, s obzirom na veliku udaljenost domovine, iziskuje i puno slobodnog vremena, godišnjeg odmora i sl. Primjeri iz prakse pokazuju sljedeće: što je mjesto iseljavanja dalje od domovine, to se migranti prije i lakše odlučuju dovesti obitelj. Osim toga, potaknuti pozitivnim vijestima i dojmovima rođaka iz nove domovine, daljnji rođaci, prijatelji i zemljaci pokušavaju se uz pomoć osoba koje su se već afirmirale u novoj domovini i sami doseliti k njima ne bi li napredovali na društvenoj ljestvici. Novi migranti odlučuju se za sredinu u kojoj već žive migranti koje poznaju iz dvaju razloga — zbog dobrih vijesti o novoj domovini koje od njih dobivaju, ali i zato što je novi život jednostavnije početi i bezbolnije je uklopiti se u sredinu u kojoj već imaju »nekeog svoga«.

Uloga tradicije u suvremenom kontekstu: oblikovanje regionalnog i lokalnog identiteta potomaka iseljenika

Iako je službeni jezik u istraživanim zemljama engleski, hrvatski iseljenici veliku pažnju posvećuju očuvanju hrvatskog jezika i tradicionalnih regionalnih i lokalnih običaja. Hrvatski se jezik njeguje na više razina u kojima je »vlastito ja« sastavljeno od višestrukih identiteta i uloga — obiteljskih, lokalnih, regionalnih itd. Za taj model višestrukih identiteta karakteristično je i pozivanje na narodne običaje, tradiciju, hrvatske pjesme i sl.

Obilježja i oblici organizacija/e hrvatske zajednice u prvom su redu vidljivi u nazivima društava i klubova u kojima se, uz hrvatsko, ističe i dodaje i zavičajno (regionalno)/lokalno ime. Hrvatske zajednice karakterizira i poštovanje lo-

kalnih i regionalnih običaja, štovanje svetaca, pripremanje hrane na tradicionalan hrvatski način, obilježavanje svih važnijih događaja, bilo nacionalnih, regionalnih ili pak lokalnih.

Naglašavanje i pojačano isticanje »lokalnog« (primjerice Suščani, Podgorani) i »regionalnog« (Dalmacija, Kvarner) govori o nastojanju svih iseljenih Hrvata da se u iseljeništvu očuva hrvatski (nacionalni), ali i regionalni i lokalni identitet.

Sjedinjene Američke Države

Lančana migracija nastala je krajem 19. i početkom 20. stoljeća, a percepcija tog pojma i procesa većim se djelom veže uz Sjedinjene Američke Države, u koje su useljavale stotine tisuća imigranata. Desetljećima analizirajući useljenike, vlasti Sjedinjenih Američkih Država zaključile su kako na njihov priljev značajno utječu pisma otprije doseljenih osoba rođacima, prijateljima i sumještanima u domovinu. I posjeti rođaka, prijatelja i sumještana migrantima u novim mjestima života u velikoj mjeri utječu na odluku o migraciji upravo na područja koja su posjetili i gdje imaju »nekoj svog«. Razgovori, tisak/novine i dokazi (slike, predmeti, darovi i sl.) o relativno brzom usponu na društvenoj ljestvici djeluju ohrabrujuće na potencijalne migrante, čak snažnije od pisama. Banović (1998.) navodi kako je prema evidenciji imigracijskih vlasti, vođenoj u razdoblju od 1908. do 1910. godine u američkim lukama, 79 posto useljenika prigodom ulaska u zemlju izjavilo da dolaze pridružiti se rođacima, 15 posto da su ih pozvali prijatelji, a samo 6 posto izjavilo je da su se doselili na drugi način. Uzevši u obzir navedene činjenice, može se zaključiti kako se lančanom migracijom u Sjedinjene Američke Države uselilo čak 94 posto ukupnog broja imigranata. U radu se analiziraju dva primjera lančane migracije u Sjedinjene Američke Države, jedan s područja Dalmacije, s Korčule, iz Blata, i jedan s područja Kvarnera, sa Suska.

Analiza iskaza mlade Blaćanke iz New Yorka (preuzet izvorni zapis)

... Rođena sam u New Yorku, druga sam generacija u Americi, ali odmah ću reći nema mi lipseg mista na svitu od Blata. Otac i mati se doselili u New York kod rođjaka koji su ovdje od prije Drugoga svjetskog rata, dosli su radi posla, nisu imali za jesti u ono doba na Korculi, pozvali oni kasnije moje da se im pridruže u biznis kao netko njihov, nemaju dicu, znate kako je u stranom svitu pod stare dane, ima se sad posla i soldi a nima dice, e morali su pak otici moji iz ekonomskih razloga, tugovito i oni i moji. Dosa je i babin prvi susjed, treci sin po redu da nesto zaradi, a osta je do danas, a i on je pozva svoje dvi rodice na par miseci, a one ostale do danas, završile škole, udale sa za nase ljude. To mi

recemo ovdje »chain migration«, ima je puno u Kineza i Meksikanaca, a i u Talijanaca. Eto i meni je momak porijeklom iz Blata, dovela ga ja iz Blata u New York, ljubav je to bila na prvi pogled, upoznali se jedno lito na Korculi, sad je on već tri godine ima u New Yorku, radi ovdje dobar posla, nasli mu ga nasi ljudi. Rado bi dovuka on i svoju mater i prvog rodjaka, ali ni lako sad oko papira. Imamo mi i već nesto zajednicke uštedjevine, htjeli bismo ulagati doli u Blatu, pomoć nasem svitu doli i zaposlit koga od njih. Bila sam prošlo lito kod njegovih, sreli se i s nacelnikom Ivetom pa mi pricali kako bismo otvorili nesto (ne mogu sada reci o čem se radi), ali bilo bi to dobro za obe strane za oba korist. Treba još razmisliti i postaviti sve u isplative okvire. A, da, identity, trudim se oko toga, važno mi to, ja sam ti i Blacanka, i Korculanka i Hrvatica s američkom putovnicom, ali i Amerikanka, sve je u meni od toga u mom srcu, u glavi mojoj, govorim najviše engleski jezik, radi posla, okoline, ali pričam i hrvatski jezik, 'blacanski', družim se sa puno Hrvata ovdje u New Yorku i kuham puno hrvatske hrane... pripremam i ribu na tradicijski Blatski način. To ti je popara koja se radi od bile ribe, s dodatkom pomidora, ali i jedan posebni slatki specijalitet, to su lumblije, slatki kruh s rožinama i puno začina, babin recept iz Blata. (Lumblije se rade za Dan mrtvih, a govoriću stari da su recept u Blato donijeli Napoleonovi vojnici, te da lumblija dolazi od francuskog 'ne l' oubliez pas' tj. ne zaboravi mene), tako da ti ja ne morem kad to pripremam zaboravit Blato i Korculu...

Iz iskaza mlađe Blaćanke, čiji su se roditelji, poslije i partner, lančanom migracijom doselili u Sjedinjene Američke Države i koja od rođenja živi u New Yorku, a povremeno posjećuje Hrvatsku, Korčulu i Blato, može se zaključiti kako je tradicija koja se njegovala u obitelji i u krugu prijatelja hrvatskog podrijetla, imala i još uvijek ima veliku ulogu i utjecaj na njezin svakodnevni život u Sjedinjenim Američkim Državama. Iz njezinih se riječi jasno iščitava kako se, usprkos životu u New Yorku, svim njegovim »svjetlima« i prednostima u najširem mogućem smislu, ne odriče svojeg nacionalnog, regionalnog ni lokalnog identiteta, štoviše, posvećuje mu veliku pažnju, trudi se njegovati ga i održati u svom domu, bilo putem jezika, običaja, pripreme hrane i sl.

New Jersey: Suščani

Sušćani koji danas žive u New Jerseyju poprilično su zatvorena, ali vrlo kompaktna skupina hrvatskih iseljenika. Pomorska tradicija Cresa i Malog Lošinja, kao i neimaština otočana, odigrale su značajnu ulogu u lančanom iseljavanju s otoka Suska (Sokolić, 2008.).

Lančano iseljavanje sa Suska u Sjedinjene Američke Države zbivalo se u tri faze: prva je masovno poslijeratno iseljavanje, druga lančano iseljavanje koje je

ilegalno nastavljeno 1950-ih, a treća faza počinje 1960-ih godina kada je pojednostavljen postupak dobivanja putovnica, pa se Sušćani masovno sele u New Jersey. Tijekom posljednjeg razdoblja iseljavanja otok je gotovo »ostao bez žitelja«. Razlog je bio visok porez na vino, glavni susački proizvod, uveden 1964. godine. O tome svjedoče i podaci dvaju popisa stanovništva — prema popisu iz 1961. godine na Susku je živjelo 1199 osoba, a prema onom 1971. godine tek 323 osobe, i to starije životne dobi.

95 posto svih iseljenih Sušćana danas živi u New Jerseyju, koji je bio daleko jeftiniji za život od Manhattana, Brooklyna i ostalih dijelova New Yorka. Postoji podatak o 520 obitelji koje su se nakon Drugoga svjetskoga rata iselile u New Jersey, a najčešća zabilježena prezimena su: Morin, Picinić, Tarabokia, Matešić, Busanić, Skrivanić, Hrončić.

Specifičnost otoka Suska jest otočki govor, dijalekt koji se danas, osim na Susku, aktivno koristi i u zajednici susačkih iseljenika u New Jerseyju. Posebnost svojeg govora Sušćani u New Jerseyju »čuvaju« kroz međusobna druženja, zabave i okupljanja koja uglavnom organiziraju Klapa Susak, Društvo sv. Nikole ili Nogometni klub Susak, ali i u svakodnevnoj međusobnoj komunikaciji.

Koliko su Sušćani specifična iseljenička skupina Hrvata u Sjedinjenim Američkim Državama i koliko su međusobno povezani, zorno dokazuje primjer supružnika koji za cijelog boravka u Americi nisu naučili engleski jezik. Njihova djeca danas, uz engleski koji su naučili tijekom školovanja, zbog upornosti roditelja znaju i »susački jezik«.

Iskaz gospođe i gospodina rodom sa Suska koji žive u New Jerseyu

Gospodin: ... u Americi kad smo svi mi zajedno, uvijek susački govorimo, uvijek susački. Zato ja nisam naučio engleski, nisam želio...

Nažalost, susački jezik se sve rjeđe prenosi na mlađe generacije, pa tako treća generacija potomaka Sušćana koji žive u New Jerseyju uglavnom govori samo engleski jezik.

Gospođa: ... Po mojoj sestri ja znam. Moja sestra je bila, ona je došla s 13 godina kad je imala, u Ameriku, mi smo tu već bili nekoliko godina. Pa je bodila u školu, ona je znala engleski. Eto, ona ima četvero djece. Njena djeca ne znaju ništa hrvatski nit susački. Sve na engleski ona s njima razgovara. Tako kad bi se ja bila naučila engleski oni bi bili sve engleski samo govorili. Onda sam ja rekla dobro, onda ja sada neću naučiti engleski iz inata. Da, ja čuvam moj susački jezik, da materinski jezik ne zaboravim...

Iz isječka iskaza supružnika rođenih na Susku uočavaju se dvije činjenice: prvo, potvrđuje se lančana migracija gospođine sestre koja je, kao prije nje i ostali Suščani, stigla u Sjedinjene Američke Države, točnije u New Jersey, lančanom migracijom. Drugo, roditelji su najvažniji čimbenik u prenošenju tradicije na potomstvo, i to u mlađoj dobi, tj. ne nauče li roditelji djecu susački dijalekt, mala je vjerojatnost da će ona svoje potomke moći naučiti susački, te će postupno taj specifični jezik nestati iz susačke iseljeničke skupine. Suščani su u Americi osnovali i pjevačke grupe kako bi pjesmom očuvali specifični govor, npr. Ansambl Susak je još 1969. godine izdao gramofonske ploče *Susak lijepo selo*, *Mala moja*, *Drage oči tvoje* i *Zbogom dragi*. S ciljem očuvanja susačkog govora, Suščani su pokrenuli i svoju grupu na Facebooku pod nazivom *Susački govor*. U opisu grupe stoji *deškurijmo po susački neča bi smo to zobili*.¹

Novi Zeland: Podgorani

Proces lančane migracije obično počinje kada iseljenik pronađe novo mjesto prebivališta i počne sebe smatrati uspješnim u novom svijetu. U pravilu, taj se doseljenik u novom svijetu počinje osjećati usamljeno, a popratna pojava takvog psihičkog stanja jest sjećanje na siromašne rođake i prijatelje s kojima je proveo određeno razdoblje života te čežnja za domovinom, običajima, jezikom i sl. Posljedično, u pismima obitelji, prijateljima ili sugrađanima predlaže da mu se u novoj domovini pridruži netko od braće, prijatelja ili sugrađana, kojem će pošiljatelj pisma platiti putne troškove, osigurati smještaj i naći posao.

S godinama, broj mlađih ljudi iz mjesta prvog doseljenika može narasti do relativno velike iseljeničke grupe ili skupine jer svaki od njih ne samo što povećava postojeću grupu ili skupinu nego obično i sam otvara i potiče novi migracijski lanac.

Novi Zeland je geografski najudaljenije odredište hrvatskih iseljenika od domovine na koje su se Hrvati iseljavali lančanom migracijom. Krajem 19. stoljeća počinje značajnije iseljavanje Hrvata na Novi Zeland, gdje se na sjeveru Sjevernog otoka kopala smola drveta kauri za proizvodnju gume.

Postojala je specifična varijanta lančane migracije na Novi Zeland, tzv. Lochoveov način lančanog migriranja (zasnovan, između ostalog, na primjerima ranog doseljavanja Dalmatinaca na Novi Zeland), ustaljenim rutama kojima se migranti konstantno kreću tijekom dužeg razdoblja iz pojedinih europskih seoskih zajednica prema modificiranim seoskim zajednicama u zemlji useljenja (Lochove, 1951.).

¹ Više informacija vidjeti na: <http://www.facebook.com/group.php?gid=113289555354939>.

U pionirskom razdoblju naseljavanja, gotovo svi doseljeni Hrvati bili su iz Dalmacije. Otprilike 98 posto ukupnog broja doseljenih podrijetlom je iz Makarske i okolice (Podgora, Tučepi, Igrane, Drvenik, Živogošće), Zabiokovlja (Kozica i mjesta oko Vrgorca) te otoka Korčule, Hvara i Brača (Jelicich, 2008.).

Kao razlozi i motivi iseljavanja Hrvata na Novi Zeland navode se razvoj tamošnje poljoprivrede, osobito ovčarstva, gospodarski razvoj, politička stabilnost i povoljni prirodno-geografski uvjeti, slični onima »kod kuće« i sl. (Čizmić, 1981.).

J. S. MacDonald i L. D. MacDonald doseljavanje Hrvata na Novi Zeland u svim razdobljima, osim znatnih odstupanja u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata, definiraju kao proces lančane migracije koju shvaćaju kao: »kretanje tijekom kojeg budući migranti saznaju za mogućnosti i osiguravaju si prijevoz, privremeni smještaj i zaposlenje, prvenstveno posredstvom društvenih mreža i veza s prethodnim migrantima...« (Banović, 1998.). Zbog jasnoće navedenog, može se reći kako društvene veze imaju svoje najjače uporište u rodbinskoj povezanosti potencijalnih i stvarnih migranata.

Lančana migracija Hrvata, Dalmatinaca (Podgorana), na Novi Zeland nije specifičan »dalmatinski« način doseljavanja u tu zemlju. Njezin neposredan i dugotrajan utjecaj na formiranje i razvoj nekih kvantitativnih i kvalitativnih obilježja (demografska struktura i sl.) naših doseljenika više je nego očit. Tako je upravo lančana migracija u pionirskoj fazi doseljavanja, i neposredno nakon nje, utjecala na dobnu strukturu jer se doselio relativno velik broj imigranata u najvitalnijoj dobi, dok u kasnijoj fazi (nakon Drugoga svjetskog rata), zbog smanjenog doseljavanja mlađih ljudi iz domovine, postaje jedan od uzroka ubrzanog procesa starenja hrvatske etničke zajednice na Novom Zelandu. Banović (1998.) ističe kako je i bračno stanje dugo na Novom Zelandu nosilo pečat lančane migracije što se ogledalo u općenito malom broju bračnih zajednica, posebice onih u kojima su oba partnera iz zemlje podrijetla (teritorij, regija, naselje).

Zanimljivo je istaknuti i to da je lančana migracija utjecala i na strukturu zanimanja naših doseljenika, odnosno na poslove koje su obavljali. Pred kraj Drugoga svjetskog rata hrvatsku iseljeničku zajednicu na Novom Zelandu činili su većinom zemljoradnici iz Dalmacije, točnije iz Podgore u Makarskom primorju. Poslovi koje su obavljali bili su tradicionalno vezani uz kraj iz kojeg su potekli, dakle uglavnom uz zemlju (kopači smole drveta kauri, vinogradari, voćari i sl.) i nisu zahtijevali znanje engleskog jezika ili visoku naobrazbu. Za vrstu posla novopridošlih useljenika na Novi Zeland odlučujuću ulogu imalo je zanimanje, tj. posao prvih imigranata, rođaka, prijatelja koji su započeli lančanu migraciju. Tako Banović (1998.) navodi da je u razdoblju od 1900. do 1935. godine u ko-

njunkturama smole drveta kauri bilo zaposleno 50-60 posto svih radno aktivnih hrvatskih doseljenika.

Trlin (1978.) pak izdvaja Paola Lupisa kao najočitiji primjer početne faze lančane migracije u pionirskom stadiju naseljavanja Hrvata na Novom Zelandu — za njega kaže da je bio inicijator lančane migracije iz srednje Dalmacije. Zahvaljujući ponajprije zlatu, ali i smoli drveta kauri, lančanom se migracijom povećavao broj Hrvata oko Aucklanda, i kasnije Wellingtona, doseljenih s područja Dalmacije i povezanih rodbinskim, prijateljskim ili teritorijalnim vezama. U širem smislu, regionalno podrijetlo Hrvata/Dalmatinaca na Novom Zelandu potvrđuje i izvještaj Kraljevske komisije u kojem se zaključuje kako su doseljeni kopči smole mahom Dalmatinci (Banović, 1998.).

Smatra se da Hrvati, nakon Iraca, predstavljaju brojčano najveću useljeničku skupinu na Novom Zelandu. Otprilike 5 tisuća Podgorana i njihovih potomaka, doseljenih lančanom migracijom tijekom 19. i početkom 20. stoljeća, naselili su Sjeverni otok Novog Zelanda, Auckland i Wellington. Potomci starih iseljenika, druga, treća i četvrta generacija, integrirani su u novozelandsko društvo te ističu kako nedovoljno/premalo govore hrvatski jezik, ali pokušavaju sačuvati hrvatsku tradiciju i dalmatinske običaje zbog čega često i rado posjećuju zemlju predaka, sve više uređuju naslijeđene kuće u Podgori i na području Makarske rivijere te u velikom broju dolaze svakog ljeta. Upravo zbog bojazni od potpune asimilacije, pri Dalmatinskom kulturnom društvu već se duži niz godina održava tečaj hrvatskog jezika. Aktivne su i mnoge druge hrvatske udruge i društva, od kojih se izdvajaju: Hrvatsko kulturno društvo u Aucklandu (HKD), u čijem sastavu se nalazi i Hrvatska liga žena (HLŽ), Dalmatinsko kulturno društvo u Aucklandu (DKD), Hrvatsko kulturno društvo u Wellingtonu, Dalmatinsko kulturno društvo u Kaitaiji, a u Aucklandu su osobito aktivne dvije klape, *Dal-mat* i *Dalmatina*.

Sve navedeno upućuje na zaključak kako je lančano iseljavanje, u ovom slučaju Podgorana, pomoglo migrantima u formiranju kompaktne skupine u novoj sredini, a ujedno je utjecalo na jednu od bitnih odrednica regionalnog i lokalnog podrijetla doseljenika iz Hrvatske na Novi Zeland. Iseljenici iz istog područja doseljeni lančanom migracijom od početaka do danas međusobno se povezuju na mnogim razinama, od obiteljskih, kulturnih, poslovnih, profesionalnih itd. o čemu svjedoče, između ostalog, aktivnosti mnogih klubova, ali i priče poduzetnika, uzgajivača maslina, riba, rasnih konja, stočara, voćara itd.²

² Više informacija na: <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split-županija/tabid/76/articleType/ArticleView/articleId/14398/Default.aspx>

Zaključak

Analiza hrvatske i anglosaksonske literature upućuje na zaključak da je lančana migracija iseljavanje ljudi iz istog područja, mjesta ili regije i njihovo skupno doseljavanje i naseljavanje u drugo područje, mjesto ili regiju. Lančana iseljavanja dovodila su do stvaranja kompaktnih grupa/skupina iseljenika povezanih obiteljskim vezama, mjestom iseljavanja, regijom i sl.

Migranti pioniri nakon određenog vremena omogućuju migraciju obitelji, rođaka, prijatelja, poznanika, zemljaka, bilo slanjem financijskih sredstava ili osiguravanjem smještaja i sl.

Istodobno, zajedno s migrantima »migriraju« njihove kulturne osobine i specifičnosti, identitetska obilježja lokalne i regionalne sredine, ali i matične zemlje, različite ideje te dolazi do stvaranja novih i izmjena postojećih kulturnih krajolika u zemlji primateljici itd.

Posljedice lančane migracije primjećuju se i u okolini (i u matičnoj i u zemlji primateljici) i na migrantskoj skupini. Područje podrijetla gubi vitalno stanovništvo, dok ga područje primitka dobiva, što se, zbog velikog broja useljenika, u posljednjih stotinjak godina odrazilo i na porast stanovništva pojedinih zemalja primateljica.

Navedene činjenice upućuju na zaključak kako su lančane migracije u istraživanim prekooceanskim zemljama, Sjedinjenim Američkim Državama i Novom Zelandu, dovele do formiranja i povezivanja kompaktnih manjih grupa ili većih skupina iseljenika iz istog mjesta ili regije, koje imaju važnu ulogu u očuvanju lokalnog i regionalnog identiteta i tradicije te hrvatskog jezika i običaja.

Literatura i izvori

- Banović, B. (1998.), *Regionalno porijeklo i načini doseljavanja Hrvata na Novi Zeland*, IMIN, Zagreb.
- Boyd, M. (1989.), Family and personal networks in international migration: recent developments and new agendas, *International Migration Review*, 23 (3): 638-670.
- Čizmić, I., Sopta, M., Šakić, V. (2005.), *Iseljena Hrvatska*, Golden marketing, Zagreb.
- Jelicich, S. A. (2008.), *From Distant Villages: The Lives and Times of Croatian Settlers in New Zealand 1858—1958*, Pharos Publications, N. Zealand.
- Lee, E. S. (1966.), A Theory of Migration, *Demography*, 3 (1): 47-57.
- Lochore, R. A. (1951.), *From European to New Zealand: An Account of Our Continental European Settlers*, Wellington.
- Mesarić Žabčić, R., Perić Kaselj, M., Vrbanec, M. (2010.), Transnacionalno iskustvo: priča iz New Yorka/Transnational Experience: A New York Story, *Etnološka istraživanja*, 15: 247-283.

R. Mesarić Žabčić: *Fenomen prekooceanske lančane migracije...*

- Mesarić Žabčić, R. (2010.), Opći pregled iseljavanja Hrvata u Sjedinjene Američke Države od 1880. do danas. U: Mesarić Žabčić, R. (ur.), *Migrantske zajednice, udruženja i društvene aktivnosti u Sjevernoj i Južnoj Americi: komparativni prikaz Hrvatska-Slovenija* (str. 29-44), Institut za migracije i narodnosti, Zagreb.
- Papademetriou, D. G. (1988.), International migration in a changing world. U: Stahl, C. W. (ur.), *International Migration Today, Vol. 2: Emerging Issue*, Paris, UNESCO.
- Ravenstein, F. G. (1885.), The Laws of Migration, *Journal of the Royal Statistical Society*, 48: 167-227.
- Rogić, I., Čizmić, I. (2011.), *Modernizacija u Hrvatskoj i hrvatska odselidba*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb.
- Sokolić, J. (2008.), Pomorska orijentacija Lošinja kao sudbinska odrednica gospodarskog opstoja, *Župa Mali Lošinj i zaslužni crkveni pastiri 20. stoljeća*, 79-86.
- Trlin, A. D. (1978.), Jugoslaveni na Novom Zelandu, *Iseljeništvo naroda i narodnosti Jugoslavije*, Zbornik, ZAMIN, Zagreb.
- <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/inc/print.asp?url=/20030711/more02.asp>, od 10. prosinca 2011.
- <http://www.farmworkers.org/bracerop.html>, od 11. prosinca 2011.
- <http://www.jstor.org/pss/3348581>, od 12. prosinca 2011.
- <http://numbersusa.com/content/issues/chain-migration.html>, od 17. prosinca 2011.
- http://library.uwb.edu/guides/usimmigration/1965_immigration_and_nationality_act.html, od 18. prosinca 2011.
- <http://immigration.procon.org/view.answers.php?questionID=000765>, od 18. prosinca 2011.
- <http://2010.census.gov/news/releases/operations/cb11-cn15.html>, od 28. prosinca 2011.
- <http://www.uscis.gov/portal/site/uscis>, od 3. siječnja 2012.